

Lesbos: desmantellament del dret d'asil a les fronteres d'Europa

Situació

Lesbos és una illa de l'est de Grècia situada a només 12 quilòmetres de la costa de Turquia. És una de les illes més grans del país, amb una població d'unes 90.000 persones. La poca distància que separa el país turc del territori europeu és el motiu pel qual desenes de milers de persones migrades i sol·licitants de protecció internacional han arribat a l'illa en els darrers anys, especialment a partir de 2015 arran de la guerra de Síria. Així doncs, Lesbos ha estat la porta d'entrada a Europa de centenars de milers de sol·licitants de protecció internacional, molts dels quals fugien de conflictes de la regió propera.

Les illes gregues del mar Egeu i especialment l'illa de Lesbos s'han convertit en la última dècada en el millor exemple del fracàs de les polítiques europees de migració i asil pel que fa a la protecció de les persones refugiades que arriben al territori, fet que ha convertit l'illa en un espai en el que la violència sistemàtica, les vulneracions greus dels drets humans i les devolucions en calent es produeixen dia rere dia en un clima d'absoluta impunitat.

En els últims anys s'ha produït un enorme descens de la cobertura mediàtica de les arribades a les illes gregues, que ha provocat al seu torn un descens en el finançament de les organitzacions que es troben en terreny, moltes de les quals han hagut d'abandonar el seu treball. En aquest sentit, tampoc existeix una fiscalització independent de la gestió fronterera a les illes i les autoritats gregues no presten cap mena d'assistència a les persones migrants i refugiades ni en territori ni en el mar, a la vegada que dificulten enormement el treball de les organitzacions socials i dels activistes.

La ruta del mediterrani oriental cap a Itàlia

Des de la dècada de 1990, milers de persones han utilitzat les rutes marítimes a través del Mediterrani des del nord d'Àfrica i Turquia per migrar o sol·licitar l'asil a la Unió Europea: la ruta central (del nord d'Àfrica a Itàlia i Malta), la ruta occidental (del nord d'Àfrica a l'Estat espanyol) i la ruta oriental (de Turquia a Grècia).

Les primeres arribades significatives de persones refugiades a l'illa de Lesbos es van produir en la dècada de 1990. Provenien principalment de

Turquia i, en menor nombre, dels Balcans i l'Orient Mitjà, regions travessades per conflictes que van començar a generar fluxos de refugiats cap a Europa. Al llarg de la següent dècada, els fluxos a Lesbos i a altres illes de l'Egeu van començar a augmentar a causa de la guerra a l'Afganistan i la inestabilitat política a l'Iraq. Aquesta intensificació va portar a Grècia a intentar desenvolupar la seva capacitat de resposta davant l'arribada de persones amb necessitats de protecció.

Segons l'Organització Internacional per les Migracions (OIM), la majoria de migrants que van arribar a Europa el 2015 ho van fer per la ruta del Mediterrani oriental, assolint la xifra d'1 milió de persones. Un alt nombre de les persones migrants que entren a Grècia per aquesta ruta ho fan per l'illa de Lesbos. Al 2015, el total de persones que arribaven a l'illa corresponia al 59% del total de sol·licitants d'asil i migrants a Grècia, i es van arribar a registrar més de 10.000 arribades en un sol dia.

El nombre va caure considerablement el 2016, degut a l'acord migratori de la Unió Europea amb Turquia, anomenada "Declaració UE-Turquia", que es va signar el mes de març. En base a aquest acord, totes aquelles persones que creuessin de manera irregular de Turquia a les illes gregues a partir del 20 de març de 2016 serien deportades al país turc. A canvi, la Unió Europea reassentaria a una persona de Síria des de Turquia per cada persona síria que Turquia readmetés.

Com a conseqüència d'aquestes mesures d'externalització de les fronteres europees, les illes gregues es van convertir en camps de detenció de migrants per tal d'assegurar el seu retorn a Turquia o al lloc d'origen. Al juny de 2021, Grècia va decretar que Turquia es considerava un país segur per retornar a refugiats de Síria, Bangladesh, Pakistan, Somàlia i Afganistan, tot i que el pacte de 2016 ja ho estipulava i la justícia grega ho havia avalat.

L'OIM ha registrat més de 1.700 persones migrades mortes o desaparegudes a la ruta del Mediterrani oriental des del 2014. Aquesta xifra va ser especialment alta l'any 2015, quan es van registrar 803 morts només durant aquell any. Aquesta xifra és especialment greu si es considera que algunes de les persones mortes o desaparegudes havien estat deportades després d'haver arribat a territori europeu. Aquest fet responsabilitza a les autoritats europees d'haver posat en risc les seves vides directament.

Lesbos: desmantellament del dret d'asil a les fronteres d'Europa

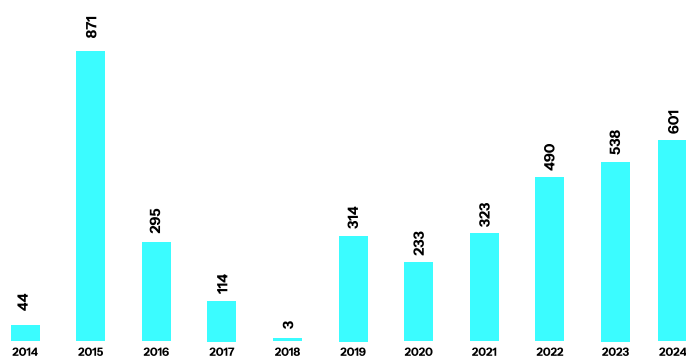
La migració i l'asil en la política nacional Italiana

En l'última dècada, les polítiques migratòries i d'asil a Grècia han experimentat un enorme retrocés quant a la garantia i protecció dels drets humans de les persones sol·licitants d'asil i refugiades, principalment per les pressions tant a nivell nacional com de les institucions de la Unió Europea. El 2015 Grècia es va convertir en un dels principals punts d'arribada de milers de persones refugiades que fugien dels conflictes i la persecució a Síria, l'Afganistan i l'Iraq.

La incapacitat del país per a una adequada gestió d'aquestes arribades va provocar en un primer moment que moltes persones fossin registrades a la seva arribada i poguessin continuar el seu camí cap a altres països europeus.

La crisi humanitària provocada per la incapacitat de Grècia per gestionar els fluxos que travessaven el país va ser especialment greu a les illes de l'Egeu i principalment a l'illa de Lesbos, amb milers de persones en condicions d'amuntegament en els centres de recepció. Es realitzen rescats al mar, amb mesures com eliminar la protecció de persones migrades i refugiades, ampliar fins els 18 mesos el temps màxim de privació de llibertat de les persones amb ordre d'expulsió pendent d'execució, construir nous centres de detenció administrativa- denunciats reiteradament per vulneracions dels drets humans-, així com facilitar l'expulsió dels menor migrants sense referents familiars.

ARRIBADES A GRÈCIA PEL MEDITERRANI

PERSONES MIGRANTS MORTES O DESAPAREGUDES A LA RUTA ORIENTAL

